

December 2006

**DIT DOCUMENT WORDT DE KOMENDE
MAANDEN STEEDS VERDER INGEVULD.**

**RICHTLIJN UITSTRALING
BOUWPUT**
EEN DOCUMENT IN BEWEGING
STATIONSGBIED UTRECHT

December 2006

**RICHTLIJN UITSTRALING BOUWPUT
STATIONSGBIED UTRECHT**

	Blz.
1. INLEIDING	4
2. PIJLERS	6
3. BOUWSCHUTTINGEN	8
3.1 PROCES EN AFSPRAKEN	8
3.2 KWALITEITSEISEN	9
4. GEVELDOEKEN	12
4.1 PROCES EN AFSPRAKEN	13
4.2 KWALITEITSEISEN	13
5. INFORMATIE- EN BOUWBORDEN	14
5.1 VORMGEVING	14
5.2 PROCES EN AFSPRAKEN	15
5.3 KWALITEITSEISEN	16
6. COMMERCIEËLE UITINGEN	18
6.1 AFSPRAKEN	18
7. BEWEGWIJZERING	20
7.1 VORMGEVING	21
7.2 PROCES EN AFSPRAKEN	22
7.3 KWALITEITSEISEN	22
8. BEZOEKEN AAN DE BOUWPLAATS	24
8.1 WAAROM BEZOEKEN AAN DE BOUWPLAATS?	24
8.2 CRITERIA EN RANDVOORWAARDEN	26
9. KUNST EN CULTUUR IN DE BOUWPUT	29
9.1 KUNST- (EN CULTURELE) OBJECTEN	29
9.2 KUNST- (EN CULTUUR)MANIFESTATIES	31

1. INLEIDING

Met de Richtlijn Uitstraling heeft de Projectorganisatie Stationsgebied (POS), in samenwerking met de werkgroep Communicatie, een gezamenlijk kader ontwikkeld voor de uitstraling van de bouwput. Dat is geldig voor alle partijen die bouw- of sloopwerkzaamheden gaan uitvoeren in het Stationsgebied Utrecht. De richtlijn biedt de betrokken ontwikkelaars daarmee een gemeenschappelijk kader voor de vormgeving van de eigen ontwikkelplannen.

Alle betrokken partijen, inclusief de aannemers, verbinden zich om in hun projecten deze richtlijn te volgen.

Deze richtlijn omvat ook voorwaarden voor een aantal aspecten die maar beperkt betrekking hebben op zaken waarvoor de bouwers en aannemers verantwoordelijk zijn. Hierbij valt te denken aan de bewegwijzering voor voetgangers en bezoeken aan en kunst in de bouwput. Aannemers wijzen wij vooral op de voor hen meest relevante hoofdstukken 3 tot en met 6. Daarin worden de voorwaarden genoemd voor bouwschuttingen, geveldoeken, informatie- en bouw-borden en commerciële uitingen.

Waarom een Richtlijn voor de Uitstraling van het Stationsgebied Utrecht?

Hoe een plek eruit ziet, is in hoge mate bepalend voor de uitstraling en daarmee voor het imago van die plek. Aan de manier waarop plekken eruit zien, verbinden mensen conclusies: waar is die plek voor bedoeld, mag ik er in, ben ik welkom, is er aandacht voor mij? Maar ook: voel ik me daar prettig en wil ik er nog eens terugkomen?

Tijdens de bouw moeten de bestaande functies zo normaal mogelijk doorgaan. Een flinke dip in de publieke belangstelling brengt de individuele ondernemers, maar ook de stad een forse economische klap toe. Het publiek mag het centrum van Utrecht tijdens de bouw niet gaan mijden. Hoe het gebied eruit ziet, speelt een belangrijke rol bij de beslissing om in de bouwperiode al dan niet naar het stadscentrum te gaan. Door afspraken te maken over de uitstraling tijdens de bouw ontstaat een grotere eenheid in de uitstraling en blijft het gebied overzichtelijk, helder en duidelijk voor het publiek.

Dit project beslaat zowel openbare buitenruimte als binnenruimte. Deze uitstraling beslaat in principe beide ruimtes. Binnen Hoog Catharijne (Corio) en binnen Utrecht Centraal (ProRail/NS) ligt de regie bij de eigenaren zelf. Uitgegaan wordt van een eenduidige uitstraling, voor wat betreft de bouwgerelateerde aanpassingen, voor alle binnen en buiten ruimten.

Doelstellingen

Het vaststellen van een set spelregels en randvoorwaarden voor het Stationsgebied, waarmee de gezamenlijke partijen en hun opdrachtnemers er onder regie van de POS voor zorgen dat:

- de publieke ruimte tijdens de bouw aantrekkelijk blijft voor de verschillende gebruikersgroepen en het gebiedsimago op peil blijft;
- er tijdens de bouw voldoende eenheid in uitstraling in de publieke ruimte blijft bestaan;
- de publieke ruimte tijdens de bouw overzichtelijk (o.a. bewegwijzering) en netjes (schoon/heel) blijft.

Organisatie

Met het vaststellen van deze richtlijn Uitstraling verbinden de POS en de betrokken partners en hun opdrachtnemers zich om zich te houden aan de afspraken die hierin zijn vastgelegd.

In de hoofdstukken 3 tot en met 9 is voor de belangrijkste onderwerpen uitgewerkt aan welke eisen deze moeten voldoen.

Bouwputmanagement¹ is leading in de manier waarop de POS richting partners en bouwers omgaat met de eigenlijke bouw. Ook het bewaken van de Richtlijn Uitstraling hoort tot het takenpakket van Bouwputmanagement. De opdrachtgever en de bouwer zijn verantwoordelijk voor de realisatie van het betreffende onderwerp conform de eisen uit de richtlijn. In dit kader vindt vooraf steeds afstemming plaats met de bouwregisseur. In een aantal gevallen speelt ook de werkgroep Communicatie (samengesteld uit adviseurs van de betrokken partijen, onder regie van de POS) daarbij een rol.

Afwijkingen van de Richtlijn

Bouwputmanagement en bouwputcommunicatie kijken vanuit hun eigen achtergrond naar de effectiviteit van de afspraken uit deze richtlijn en kunnen indien gewenst voorstellen doen voor aanscherping of aanvulling. Bouwputmanagement en de werkgroep Communicatie hakken in geval van discussies knopen door.

Tijdens de bouw zullen zich ongetwijfeld af en toe spanningen voor doen tussen de wensen van de ontwikkelaars/bouwers en de randvoorwaarden die deze richtlijn stelt. Ook kunnen er op locaties spanningen ontstaan tussen randvoorwaarden onderling. En de richtlijn kan in de praktijk van alledag aanpassing of aanvulling behoeven. Daarbij is het van belang dat de besluitvorming voor alle partijen transparant en expliciet verloopt.

¹ Zie ook de Nota Bouwputmanagement Stationsgebied Utrecht, 2004.

2. PIJLERS

In de uitstraling van een gebied waar veel mensen komen spelen in een bouwperiode drie onderwerpen een belangrijke rol: eenheid, overzichtelijkheid en netheid. Dit beschouwen we als de pijlers van de richtlijn Uitstraling.

Eenheid

Ziet het Stationsgebied er tijdens de bouw uit als een eenheid, of komt het over als een samenstel van toevallige onderdelen? Lijken bouwprojecten vooral hun eigen gang te gaan, of komt het geheel over als een gebied waar duidelijk is nagedacht over de beleving tijdens de bouw? Hebben bezoekers het gevoel dat er rekening met hen wordt gehouden en dat de bestaande gebiedsfuncties nog steeds prioritair zijn?

Visuele eenheid draagt sterk bij aan een positieve uitstraling. Door tijdens de bouw in de vormgeving van elementen in het openbare/publiek toegankelijke gebied te kiezen voor een grote mate aan visuele eenheid, neemt de herkenbaarheid voor het publiek sterk toe. Mensen herkennen daardoor bijvoorbeeld gemakkelijker waar wordt gewerkt en welke gedeelten normaal toegankelijk zijn. Ook alternatieve looproutes worden zo herkenbaar.

Bouwschuttingen zijn vaak het meest zichtbare deel van een bouwplaats. Door afspraken te maken over de vormgeving van deze schuttingen kan een zekere uniformiteit ontstaan. Daardoor worden de bouwschuttingen en de bouwplaatsen gemakkelijker herkenbaar. De gelijkvormigheid en herkenbaarheid zorgt er anderzijds juist voor dat de bouwschuttingen (en daarmee de bouwplaatsen) minder prominent worden in de beleving van het publiek. Door de gelijkvormigheid kunnen zij zich gemakkelijker concentreren op de functies waarvoor zij in het Stationsgebied zijn. Gelijkvormigheid geeft kortom herkenbaarheid en rust en leidt minder af. Uitzonderingssituaties worden voorgelegd aan de werkgroep communicatie en de bouwregisseur.

Ook bewegwijzering is belangrijk tijdens de bouw. Juist in die periode is het immers lastiger om als bezoeker je weg te vinden. Routes veranderen en ook dagelijkse bezoekers hebben dan soms bewegwijzering nodig. Eenheid (en herkenbaarheid) in bewegwijzering is dan cruciaal. Hoe de bewegwijzering er precies uitziet is voor bezoekers minder belangrijk dan een gemakkelijke herkenbaarheid. Door op verschillende plaatsen (bijvoorbeeld als gevolg van wisselend eigenaarschap) verschillende bewegwijzering toe te passen, maken we het zoekplaatje onnodig groot.

Overzichtelijkheid

Overzichtelijkheid geeft mensen een gevoel van zekerheid en vaak ook van (sociale) veiligheid. Als je niet gemakkelijk kunt begrijpen of overzien waar je naar toe moet en je de weg dus niet gemakkelijk kunt vinden, dan kan dat een reden zijn om de volgende keer bijvoorbeeld in een andere stad te gaan winkelen. Overzichtelijkheid is daarmee een belangrijk thema in het vasthouden van het publiek.

Overzichtelijkheid betekent dat mensen door de inrichting van een gebied begrijpen hoe dat ongeveer in elkaar zit en daar gemakkelijk hun weg in kunnen vinden. Overzichtelijkheid betekent ook dat het publiek de (beperkt) beschikbaar openbare ruimte goed gebruikt (= zo min mogelijk om loopt). Ook dat is van belang in het Stationsgebied met jaarlijks ruim 100 miljoen bezoekers, veelal in grote groepen (voorbeeld OV-reizigers).

Of een gebied overzichtelijk is, is in de eerste plaats afhankelijk van de inrichting. Bouwschuttingen, maar ook de vormgeving van looproutes, spelen daar een belangrijke rol in. Bewegwijzering en andere communicatiemiddelen dienen als ondersteuning, bijvoorbeeld als verwijzing naar specifieke plekken. Mensen die zich verdwaald voelen, voelen zich vaak ook onveilig en zullen daar, als ze kunnen kiezen, voorlopig niet terugkomen.

Netheid

Onderhoud speelt een belangrijke rol bij de manier waarop een plek op je overkomt. Een bekend voorbeeld is dat van rommel op straat: rommel trekt rommel aan. Als er rommel of vuil op straat ligt, dan blijkt daar gemakkelijke nieuwe rommel bij te komen.

Bouwen geeft altijd vuil en rommel. Bouwen vergt de aanvoer van bouwmaterialen (en verpakkingsmateriaal) en de afvoer van afval. Bouwen betekent ook slopen en dat veroorzaakt stof en ander vuil. En door de bouw ontstaan vaak hoeken in het openbaar gebied waar rommel en vuil zich gemakkelijk ophopen.

Rommel is dus onvermijdelijk tijdens de bouw. Om het Stationsgebied tijdens de bouw aantrekkelijk te houden voor het publiek is het dus cruciaal dat juist de netheid voldoende (= extra) aandacht krijgt. Opruimen en schoonmaken heeft meestal niet de eerste prioriteit van de bouwers. Maar juist tijdens de bouw vergt de schoonmaak extra tijd en aandacht. Daarom moeten hierover in het kader van de uitstraling goede afspraken worden gemaakt.

3. BOUWSCHUTTINGEN

Bouwschuttingen zijn de afzettingen/afrasteringen waarmee de bouwplaats wordt afgeschermd van de publiek toegankelijke ruimte. Achter de bouwschuttingen wordt gebouwd. Voor de schutting vindt het normale leven plaats. Daar loopt bijvoorbeeld het publiek. In veel gevallen bevinden die bouwschuttingen zich in/langs de openbare ruimte.

Bouwschuttingen spelen een grote rol in de uitstraling van een bouwterrein. In het Stationsgebied Utrecht geldt dat nog sterker, omdat er op zo veel plaatsen gedurende zo'n lange tijd zal worden gebouwd. Daarmee neemt de invloed toe (er zijn altijd meer bouwputten tegelijk) en ook de veroudering/verarming is daardoor een belangrijk aspect. Daarom is het belangrijk dat met de betrokken partijen heldere afspraken worden gemaakt over de kwaliteitseisen waaraan bouwschuttingen in het Stationsgebied Utrecht moeten voldoen.

Functie

- Grens tussen publiek en privaat (bouw).
- Bescherming van het publiek tegen de bouw (met name fysieke veiligheid).
- Bescherming van de bouw tegen het publiek (met name diefstal).
- Geeft snel overzicht van de looproutes.

Algemene kenmerken

- Zowel voor de bouw, als voor het publiek, is het van belang dat de grens tussen privaat en publiek duidelijk is gemarkeerd. De bouwschutting moet duidelijk aangeven dat het gebied erachter niet vrij toegankelijk is. Daarom zijn bouwschuttingen ook voorzien van bordjes "verboden toegang voor onbevoegden".
- Bouwschuttingen zijn op de meeste bouwplaatsen voor het algemene publiek de meest in het oogspringende onderdelen van de bouw.
- Bouwschuttingen moeten in de meeste projecten met enige regelmaat worden veranderd, bijvoorbeeld als de bouw in een volgend stadium komt en er meer of minder ruimte voor de bouw nodig is. Door hergebruik verouderden de schuttingen snel.
- Bouwschuttingen zijn gevoelig voor vuil, graffiti en wildplakken.
- Vanuit een oogpunt van bijvoorbeeld verkeersveiligheid, sociale veiligheid, of om mensen de gelegenheid te geven de bouwactiviteiten te bekijken (= draagvlakbevorderend) kan het op bepaalde plaatsen wenselijk zijn delen van de bouwhekken transparant uit te voeren of te voorzien van kijkgaten die zicht geven op de daadwerkelijke bouw.
- Bouwschuttingen bieden veel ruimte voor informatie. Het is betrekkelijk eenvoudig daar bouw- en informatieborden op aan te brengen.

3.1 PROCES EN AFSPRAKEN

- Bouwschuttingen in het Stationsgebied Utrecht voldoen aan alle in deze richtlijn gestelde eisen.

- Projecten leggen, ten minste 2 maanden voor de start bouw, voorstellen voor bouwschuttingen rond de eigen projecten voor akkoord voor aan de bouwregisseur. Deze geeft zonnig aanwijzingen voor aanpassing van deze voorstellen conform deze richtlijn².
- De bouwregisseur is daarnaast het aanspreekpunt voor het project/de aannemer voor zaken als het aanbrengen van transparante delen/kijkgaten en extra bouw- en/of informatieborden. Uitgangspunt is dat bouwschutting zelf ook al informatiedrager zijn. Zo nodig overlegt de bouwregisseur daarover met de werkgroep Communicatie. Op grond daarvan kan een project/aannemer ook opdracht krijgen tot het aanbrengen van dergelijke voorzieningen.
- In overleg met de bouwregisseur en de werkgroep Communicatie wordt per project en per bouwschutting bepaald of, welke, hoeveel en waar *extra* informatiedragers (borden) mogen worden aangebracht.

Daarbij spelen de volgende criteria een rol:

- Nut en noodzaak: bijv. bewegwijzering kan eerder worden aangebracht dan algemene informatieborden. Voor commerciële uitingen (reclame) gelden extra criteria (zie hoofdstuk 6).
- Verwachte visuele onrust.
- Is er ruimte om stil te staan (om de informatie te bekijken).
- De bouwregisseur controleert of aan de gemaakte afspraken, waaronder de afspraken en kwaliteitseisen uit deze richtlijn, wordt voldaan en spreekt zo nodig het project/de aannemer daarop aan.
- De werkgroep Communicatie is gerechtigd om vanuit communicatieve overwegingen (voor eigen rekening en risico) extra informatie(borden) op de bouwschuttingen aan te brengen. Projecten en aannemers stemmen in met het aanbrengen van deze informatie(borden) op verzoek van de werkgroep Communicatie, of de bouwregisseur.

3.2 KWALITEITSEISEN

1. Wanneer toepassen

- Projecten en aannemers zijn verplicht, voor eigen rekening en risico, een deugdelijke bouwschutting aan te brengen, die de bouwplaats scheidt van het publiek toegankelijke gebied.

² De opdrachtgever dient dit in het bouw cq. sloopveiligheidsplan aan te vragen en toestemming voor te krijgen. De bouwregisseur zorgt dat de vergunningverlener vooraf beziet, of aan alle in het Stationsgebied gestelde voorwaarden (waaronder deze richtlijn) is voldaan. Of bouwschuttingen in de gemeente Utrecht vergunningplichtig zijn hangt af van de locatie van de schutting. Door een gezamenlijk format voor alle bouwschuttingen wordt geprobeerd de vergunningsverlening zo makkelijk mogelijk te maken. De opdrachtgever dient een vergunningaanvraag voor een bouwschutting in te dienen gelijk met de vergunningaanvraag voor de bouw en het werkterrein.

2. Materiaal

- Plaatmateriaal (hout of metaal).
- Glad afgewerkt (een schutting waaraan geen voorwerpen als fietsen vastgemaakt kunnen worden), zonder uitstekende onderdelen (zoals uitstekende betonvoeten).
- Duurzaam en sterk (bestand tegen schade).
- Bestand tegen veranderingen (ombouw).
- Bestand tegen vervuiling (schoon te maken).
- Mogelijk om eenvoudig informatieborden aan te bevestigen.

3. Kleur

- Effen kleur, conform de afspraken die via de werkgroep Communicatie zijn gemaakt over de kleur van de bouwschuttingen binnen en buiten.
- Kleur voor buiten (schuttingen in de openbare ruimte) relatief donker in verband met het onderhoud. Kleur voor binnen (schuttingen bijvoorbeeld in Hoog Catharijne) relatief licht in verband met het gevoel van sociale veiligheid.

4. Hoogte

- De hoogte is minimaal 2.20 meter, zodat mensen er niet overheen kunnen kijken.
- Alle bouwschuttingen hebben dezelfde hoogte, tenzij de werkhoogte binnen daar beperkingen aan oplegt. In dat geval vult de bouwschutting de ruimte tussen vloer en plafond volledig.

5. Verankering

- Bouwschuttingen worden goed verankerd in de grond, zodat risico's van omvallen niet mogelijk is (veiligheid van het publiek).
- De verankering bevindt zich onder of achter het bouwhek. Er is geen sprake van verankeringsonderdelen (bijvoorbeeld via dwarsstaande betonvoeten) in de openbare ruimte.

6. Open/dicht

- Het onderste deel van de bouwschutting (tot ca. 1.20 m boven de straat/vloer) is altijd gesloten (met uitzondering van kijkgaten op kindhoogte). Afhankelijk van de locatie kan, in overleg met de bouwregisseur, het bovenste deel van de schutting 'open' (transparant) blijven, of kunnen kijkgaten in de schutting worden aangebracht. Randvoorwaarde voor een transparant deel of kijkgaten is, dat voorzien wordt in een zeer goed opruim- en schoonmaakregiem van de bouwplaats achter de bouwschutting.
- Transparante delen en kijkgaten mogen alleen op plaatsen worden aangebracht waar stilstaan (door lezen) geen hinder veroorzaakt.
- Transparante delen worden voorzien van plexiglas of fijnmazig gaas. Voorkomen moet worden dat het publiek via het transparante deel/het kijkgat de bouwplaats op kan komen of rommel door de schutting op de bouwplaats kan deponeren.
- Het transparante deel van het hek loopt maximaal door tot de normale hoogte van een bouwschutting. Afhankelijk van de situatie kan, in overleg met de bouwregisseur, ook gekozen worden voor een smallere transparante strook. Dan is het bovenste deel van de bouwschutting weer geheel gesloten.

- Kijkgaten worden bij voorkeur verdeeld over de gesloten bouwschutting aangebracht: hoog en laag, gaten met verschillende afmetingen (ca. 10 - 25 cm).
7. Onderhoud en schoonmaak
- De aannemer verzorgt, in opdracht en op kosten van de opdrachtgever, het onderhoud van de bouwschuttingen (schoonmaak en indien nodig herstel).
 - De aannemer controleert de schuttingen dagelijks (ook in het weekend) op beschadigingen en vervuiling en neemt zo nodig direct actie.
 - Als de bouwschutting (bijvoorbeeld door wildplakken of graffiti) is vervuild of beschadigd (incl. beschadigingen aan het schilderwerk), dan dient de aannemer dit binnen 48 uur (ook in het weekeinde) te (laten) herstellen. Racistische teksten moeten direct worden verwijderd. Beschadiging van de hekken moet binnen 12 uur worden hersteld. Hoe komen meldingen binnen en aan wie wordt dit doorgegeven?
8. Gebruik als informatiewand
- Bouwschuttingen van ieder bouwproject zijn altijd minimaal voorzien van:
 - Op diverse strategische punten hangt een verbodsbord: verboden toegang voor onbevoegden.
 - Eén bouwbord: wat wordt daar door wie in wiens opdracht gebouwd en hoe lang duurt het (zie hoofdstuk 5).
 - Eén informatiebord: korte toelichting van het bouwproject (zie hoofdstuk 5).

4. GEVELDOEKEN

Geveldoeken zijn (meestal groene) gaasdoeken die langs de gevel van een gebouw in aan- of verbouw worden gehangen. Daarmee wordt de bouwplaats enigszins afgeschermd van de publieke ruimte. De publieke ruimte wordt door de doeken beschermd tegen vallend bouw materiaal en afval. Achter de doeken wordt gebouwd. In veel gevallen zijn deze geveldoeken zichtbaar vanuit de openbare ruimte.

Geveldoeken kunnen een belangrijke rol spelen in de uitstraling van een bouwplaats. In het Stationsgebied geldt dat nog sterker, omdat er op zo veel plaatsen gedurende zo'n lange tijd aan vaak hoge gebouwen wordt gebouwd. Daarmee neemt de invloed toe (er zijn altijd meerdere bouwputten tegelijk) en ook de veroudering/verarming zal daardoor een belangrijk aspect zijn. Daarom is het belangrijk dat met de betrokken partijen heldere afspraken worden gemaakt over de kwaliteitseisen waaraan geveldoeken in het Stationsgebied Utrecht moeten voldoen.

De uitvoering (met name de bedrukking) van de geveldoeken is een bepalende factor in het al dan niet ontstaan van extra visuele onrust. Geveldoeken met een opdruk van het nieuwe gebouw kunnen bijdragen bij aan de rust en informatievoorziening naar het publiek.

Vooralsnog is alleen bedrukking met een afbeelding van het nieuwe gebouw toegestaan. Alleen in nauw overleg met de werkgroep Communicatie en de bouwregisseur kan op termijn worden overwogen op een bepaalde locatie een andere bedrukking toe te staan. Daarbij is de visuele onrust, of juist de bijdrage aan de beperking daarvan, het hoofdcriterium. Hiervoor dient een aparte vergunning bij de gemeente te worden aangevraagd.

Functie

- Bescherming van het publieke tegen de bouw (met name fysieke veiligheid.);
- Informatievoorziening aan het publiek (via opdruk op geveldoek).

Algemene kenmerken

- Geveldoeken zijn vaak in het oog springende onderdelen van een bouwplaats.
- Door het aanbrengen van een geveldoek wordt de bouwplaats ook in de hoogte duidelijk gemarkeerd.
- Zowel voor de bouw zelf, als voor het publiek, is het van belang dat het publiek wordt beschermd tegen de gevolgen van de bouw.
- Bouwers hebben er maar beperkt belang bij om hun bouwplaats aantrekkelijk te maken. Geveldoeken zijn vooral een noodzakelijk kwaad voor bouwers en projecten. Dergelijke doeken kosten immers geld en dragen niet of nauwelijks bij aan het uiteindelijke resultaat van de bouw.
- Geveldoeken moeten in sommige projecten in de loop van de bouw worden veranderd, bijvoorbeeld als de bouw in een volgend stadium komt. Hergebruik is meestal niet mogelijk.
- Geveldoeken zijn gevoelig voor beschadiging door de bouw en door de wind.
- Geveldoeken bieden meestal veel ruimte. Deze ruimte kan bijvoorbeeld worden gebruikt voor een afbeelding van het gebouw dat op deze plek wordt gerealiseerd.

4.1 PROCES EN AFSPRAKEN

- Geveldoeken in het Stationsgebied Utrecht voldoen aan alle in deze richtlijn gestelde eisen.
- Projecten leggen, ten minste 2 maanden voor het gewenste ophangmoment, voorstellen voor geveldoeken voor akkoord voor aan de bouwregisseur. Deze geeft zonodig aanwijzingen voor aanpassing van deze voorstellen conform deze richtlijn³.
- Indien gekozen wordt voor een geveldoek met bedrukking, dan wordt het voorstel voor de vormgeving vooraf voorgelegd aan de werkgroep Communicatie en de bouwregisseur. Zij besluiten gezamenlijk of de voorgestelde opdruk akkoord is.
- De bouwregisseur controleert of aan de gemaakte afspraken, waaronder de afspraken en kwaliteitseisen uit deze richtlijn, wordt voldaan en spreekt zo nodig het project/de aannemer daarop aan.

4.2 KWALITEITSEISEN

1. Wanneer toepassen

- Rond ieder hoog bouwwerk in het Stationsgebied Utrecht kan door een project of aannemer, voor eigen rekening en risico, een deugdelijk geveldoek conform de eisen uit deze richtlijn worden aangebracht.

2. Materiaal

- Effen materiaal (gaasdoek).
- Duurzaam.
- Sterk (bestand tegen schade en wind).

3. Kleur en bedrukking

- Effen kleur, conform de afspraken die via de werkgroep Communicatie zijn gemaakt over de kleur van de geveldoeken binnen (bijvoorbeeld in Hoog-Catharijne) en buiten (in de openbare ruimte).
- Geveldoeken kunnen worden bedrukt met een afbeelding van het nieuwe gebouw. Een andere bedrukking is vooralsnog niet toegestaan. In overleg met de bouwregisseur en de werkgroep communicatie worden uitzonderingen hierop besproken. Onderhoud en schoonmaak
- De aannemer verzorgt, in opdracht en op kosten van de opdrachtgever, het onderhoud van de geveldoeken. Deze controleert de doeken dagelijks op beschadigingen en vervuiling en neemt zo nodig direct actie.
- Als een geveldoek (bijvoorbeeld door de wind) is beschadigd, dan dient de aannemer dit direct (ook in het weekeinde), vanuit een oogpunt van veiligheid voor bouwers en het publiek, (eventueel provisorisch) te (laten) herstellen.

³ Bedrukte geveldoeken zijn in de gemeente Utrecht vergunningplichtig. De opdrachtgever dient een vergunningaanvraag in het kader van de gemeentelijke Reclameverordening te doen. De bouwregisseur van de POS zorgt dat de vergunningverlener vooraf beziet, of aan alle in het Stationsgebied gestelde voorwaarden (waaronder deze richtlijn) is voldaan.

5. INFORMATIE- EN BOUWBORDEN

Informatie- en bouwborden zijn schriftelijke communicatiemiddelen waarbij het algemene publiek via een 'drager' (bijvoorbeeld een vast, bedrukt bord) op een vaste plek wordt geïnformeerd.

Informatie- en bouwborden spelen een belangrijke rol in de uitstraling van het Stationsgebied tijdens de bouw. Dergelijke borden zijn over het algemeen het eerste contact van het publiek met het (deel)project. Deze borden bevinden in het gebied zelf en zijn daarom een belangrijke bron van kennis voor het publiek. Naar aanleiding daarvan gaan mensen wellicht meer informatie zoeken via internet, of ze nemen een kijkje in het Informatiecentrum.

Dergelijke borden kunnen bijdragen aan de uitstraling, of daar juist afbreuk aan doen. Een groot aantal borden vlak bij elkaar die verschillen in vormgeving en plaatsing maken dat de mensen 'door de bomen het bos niet meer zien'. Eenheid in vormgeving draagt bij aan het behouden van de benodigde visuele rust.

Daarom is het belangrijk dat met de betrokken partijen heldere afspraken worden gemaakt over de vormgeving en de kwaliteitseisen waaraan bouw- en informatieborden in het Stationsgebied Utrecht moeten voldoen.

Functie

- Een informatiebord geeft (korte) informatie over de bouw of aanpalende onderwerpen voor het algemene publiek.
- Een bouwbord geeft specifieke bouw informatie, meestal over de opdrachtgever en/of aannemer: wie bouwt waar, wanneer, waaraan in opdracht van wie en hoe lang duurt dat. Dergelijke borden zijn met name visitekaartjes en zijn meestal minder gericht op het geven van inhoudelijke informatie.

Algemene kenmerken

- Informatie- en bouwborden bevinden zich over het algemeen in de openbare ruimte.
- Informatie- en bouwborden zijn bedoeld om het algemeen publiek over een of meer aspecten van de bouw te informeren.
- Informatie- en bouwborden zijn kwetsbaar. Borden zullen regelmatig moeten worden vervangen als gevolg van schade.
- De informatie (inhoud) op dergelijke borden verouderd relatief snel. Dat vergt regelmatige aanpassing en/of vernieuwing.
- Informatie- en bouwborden zijn gevoelig voor vuil, graffiti en wildplakken.

5.1 VORMGEVING

Voor communicatie rond het Stationsgebied Utrecht zijn afspraken gemaakt over een geïntegreerde aanpak. Een belangrijk onderdeel daarvan is de gezamenlijke projectstijl (huisstijlafspraken). Alle communicatieve uitingen in het Stationsgebied moeten aan deze projectstijl voldoen. Dat geldt dus ook voor de bouw-, informatieborden.

De POS heeft, in nauwe samenwerking met de werkgroep Communicatie, een format laten ontwikkelen voor de bouw- en informatieborden dat door alle partijen in het Stationsgebied moet worden gebruikt. Daarbij zijn afspraken gemaakt over: formaten, materialen en techniek (incl. bevestiging), kleuren, lettertypes en leesbaarheid (afstand), inhoudelijke informatie, hoeveelheid tekst en gebruik van beeldmateriaal.

De POS stelt het format (de lay-out en eventueel productieadviezen) van de informatie- en bouwborde ter beschikking aan de projecten en bouwers. In een brand-manual is aangegeven hoe in het kader van de bouwputcommunicatie moet worden omgegaan met de huisstijl en deze informatie- en bouwborde.

5.2 PROCES EN AFSPRAKEN

- Bouw- en informatieborden in het Stationsgebied Utrecht voldoen aan alle in deze richtlijn gestelde afspraken en kwaliteitseisen. Daarnaast gelden voor deze informatiedragers de afspraken uit het Communicatieplan 2004 en uit de Nota Bouwputcommunicatie (POS/Berenschot, 2006) rond projectstijl en lay-out⁴.
- Projecten leggen, ten minste 1 maand voor het gewenste ophangmoment, voorstellen voor de vormgeving en de locatie van bouw- en informatieborden voor akkoord voor aan de bouwregisseur. Deze geeft legt de voorstellen voor advies voor aan de werkgroep Communicatie en geeft het project aansluitend zonodig aanwijzingen voor aanpassing van de voorstellen conform deze richtlijn.
- Als een project meer dan één bouw- en één informatiebord wil ophangen, dan wordt vooraf door de werkgroep Communicatie, in overleg met de bouwregisseur, bepaald of dat op de beoogde locaties gewenst en haalbaar is. Uitgangspunt is het beperken van de visuele onrust in combinatie met een goede informatievoorziening.
- De bouwregisseur controleert of aan de gemaakte afspraken, waaronder de eisen uit deze richtlijn, wordt voldaan en spreekt zo nodig het project/de aannemer daarop aan.
- De werkgroep Communicatie kan zelf ook opdrachtgever zijn voor de productie van informatieborden. Daarmee is zij ook verantwoordelijk voor het aanbrengen en het onderhoud. In veel gevallen zullen deze borden moeten worden opgehangen op een bouwschutting van een van de projecten. Het project dient daaraan, na overleg met de werkgroep Communicatie, haar medewerking te verlenen.

⁴ Met de dienst Stadsontwikkeling van de Gemeente Utrecht worden alle te maken formats voor middelen rondom de bouwput besproken. Gezamenlijk wordt gezocht naar de meest optimale situatie om eventueel nodige vergunningen snel aan te vragen. De bouwregisseur van de POS zorgt dat de vergunningverlener vooraf beziet, of aan alle in het Stationsgebied gestelde voorwaarden (waaronder deze richtlijn) is voldaan.

5.3 KWALITEITSEISEN

1. Wanneer toepassen

- Het project/de aannemer voorziet, in opdracht en op kosten van de opdrachtgever, het eigen project van (een) bouw- en informatiebord(en). Alleen voor (tijdelijke en kleine) bouwprojecten met een looptijd van minder dan 2 weken kan daarvan in overleg met de bouwregisseur eventueel worden afgezien.
- Bouwborden worden aangebracht op de dag dat de bouwschutting wordt geplaatst (en het project van start gaat). Informatieborden worden zo snel mogelijk daarna, maar in ieder geval binnen 2 weken na de start bouw aangebracht.

2. Aantallen en formaat

- Ieder project wordt in ieder geval voorzien van één bouw- en één (algemeen) informatiebord. (Ieder te bouwen gebouw of aan te leggen plein is een project.)
- Als er meer dan één bouw- en één informatiebord voor een project gewenst zijn, is vooraf instemming nodig van de werkgroep Communicatie en de bouwregisseur. In principe mogen gemiddeld maximaal 2 informatie- en/of bouwborden worden aangebracht per 10 m bouwschutting of muur. Daarbij telt alle informatie mee: bouwbord, informatie over het project, informatie over het integrale plan, bewegwijzering en dergelijke.
- Borden op dezelfde muur/schutting hebben zo veel mogelijk hetzelfde formaat (conform het gezamenlijke format).

3. Locatie en ophanghoogte

- Borden mogen alleen worden aangebracht op plekken waar de doorstroming niet wordt belemmerd door lezende (stilstaande) voetgangers.
- Bouw- en informatieborden worden altijd zo hoog opgehangen dat mensen zich daar niet aan kunnen stoten.
- Borden met een speciale leesafstand kunnen in overleg hoger worden opgehangen (denk aan borden boven een (rol)trap of boven een entree). Vooraf moet worden bepaald waar deze borden worden aangebracht en wat de consequenties zijn van de ophanghoogte voor de invulling van het bord.
- Bouw- en informatieborden op dezelfde bouwschutting of muur worden aan de bovenzijde lijnend opgehangen. Borden hangen altijd waterpas.

4. Verlichting

- Bouw- en informatieborden kunnen, in overleg met de werkgroep Communicatie en de bouwregisseur, worden verlicht. De keuze om over het gaan tot verlichting is afhankelijk van het belang dat gehecht wordt aan de informatie en aan het lichtniveau ter plaatse. Het is belangrijker dat route-informatie op donkere plekken wordt aangelicht, dan dat bouwborden van het project zijn verlicht.
- Bouw- en informatieborden op een bepaalde locatie worden allemaal wel of allemaal niet verlicht. Af en toe een bord verlichten leidt tot een onrustig beeld.
- Bij de keuze om borden te verlichten wordt rekening gehouden met de technische mogelijkheden en de consequenties voor het onderhoud. Verlichting die vaak kapot is, doet meer kwaad dan goed voor de uitstraling. Verlichting mag niet hinderlijk zijn aangebracht. Te denken valt aan verblinding van lampen.

5. Onderhoud en schoonmaak

- De aannemer verzorgt het onderhoud van de eigen bouw- en informatieborden. De aannemer controleert de borden dagelijks op beschadigingen en vervuiling en neemt zo nodig direct actie.
- Informatieborden die op gezamenlijk initiatief (via de werkgroep Communicatie) tot stand zijn gekomen, vallen onder de verantwoordelijkheid van de POS.
- Als een bord (bijvoorbeeld door wildplakken of graffiti) is vervuild of beschadigd, dan dient de aannemer dit binnen 48 uur te verhelpen, dan wel te melden aan de POS. Racistische teksten moeten direct worden verwijderd.

6. COMMERCIEËLE UITINGEN

Onder commerciële uitingen verstaan we 'echte' reclame. In de openbare ruimte gaat het bij commerciële uitingen meestal om advertenties: in de vorm van advertentieboarden, maar ook in de vorm van commercials via beeldschermen. Dergelijke commerciële uitingen zijn in ieder geval vergunningplichtig en onderhevig aan (gemeentelijke) belastingen.

Functie

- Met commerciële uitingen wordt reclame gemaakt voor een product of een dienst.

Kenmerken

- Commerciële uitingen vragen aandacht en veroorzaken daarmee visuele onrust.
- Met commerciële uitingen is vaak veel geld gemoeid. Dat maakt de druk om te kiezen voor dergelijke uitingen vaak groot (zowel van de kant van de adverteerder als van de kant van degene die daarmee geld kan verdienen).
- Er bestaat over het algemeen geen direct verband tussen de inhoud van een commerciële boodschap en het Stationsgebied, of een van de (bouw)projecten. Soms zijn er tussenvormen denkbaar: een advertentie waarin niet alleen wordt geïnformeerd over een bouwproject, maar waarmee ook promotie plaatsvindt van de afzender (denk aan boarden voor de Jaarbeurs waarop beurzen worden aangekondigd).
- Commerciële uitingen kunnen afleiden van andere informatiebronnen, zoals route-informatie, bewegwijzering, maar ook van inhoudelijke informatie van belang voor het Stationsgebied.
-

6.1 AFSPRAKEN

Commerciële uitingen kunnen een (zeer) bepalende (visuele) factor zijn in het Stationsgebied. Ook als er in het kader van de bouw geen extra uitingen worden toegevoegd, zijn er in het Stationsgebied legio van commerciële uitingen te vinden, vanuit de bestaande gebiedsfuncties (winkels).

Om de visuele onrust niet verder te vergroten en een maximale (visuele) speelruimte over te houden voor informatiedragers in het kader van het Stationsgebied, worden vooralsnog geen (extra) commerciële uitingen toegestaan.

Alleen in overleg met de werkgroep Communicatie en de bouwregisseur kan op termijn worden overwogen op een bepaalde locatie wel (enkele) commerciële uitingen toe te staan. Daarbij dient de visuele onrust, of juist de bijdrage aan de beperking daarvan door de commerciële uiting, het hoofdcriterium te zijn.

Zo wordt voorkomen dat er een woud aan reclame-uitingen ontstaat, dat afleidt van de hoofdboodschap: in de eerste plaats van de uitstraling van het gebied, maar zeker ook van de andere communicatieniveaus: bewegwijzerings- en andere route-informatie en de communicatieniveaus die direct verbonden zijn aan het eigenlijke project.

Dit betekent overigens niet per sé dat er geen uitingen mogelijk zijn die onder de gemeentelijke reclameverordening vallen. Een deel van de uitingen in het kader van het Stationsgebied zullen daar naar verwachting ook onder vallen, zonder als uitgesproken commercieel te boek te staan (denk aan de geveldoeken met het nieuwe gebouw).

7. BEWEGWIJZERING

Onder bewegwijzering verstaan we in het kader van deze richtlijn de route-informatie voor voetgangers in het Stationsgebied tijdens de bouw. Route-informatie gericht op fietsers en automobilisten om rond en in het Stationsgebied hun weg te vinden, maakt **geen** onderdeel uit van dit plan. Deze doelgroepen worden door middel van de gebruikelijke gele borden met zwarte teksten geïnformeerd. Route-informatie voor fietsers en automobilisten bestrijkt over het algemeen een groter gebied en moet daarom al op afstand van het Stationsgebied starten. Ook de (vele) wegwerkzaamheden die de komende jaren elders in de stad worden uitgevoerd, moeten in deze route-informatie worden meegenomen. Alleen door een goede onderlinge afstemming ontstaat een eenduidig verwijzingsstelsel voor deze doelgroepen.

Door de bouw veranderen looproutes. De veelal grote voetgangersstromen (met name tijdens de spits) moeten in zo soepel mogelijke banen worden geleid. Nieuwe routes moeten duidelijk, logisch, veilig en zo kort mogelijk zijn.

Niet alle voetgangers stellen echter dezelfde eisen aan de bewegwijzering:

- Mensen zijn gewoontedieren: zij zullen niet snel van bekende routes afwijken, ook niet als veranderingen duidelijk zijn aangegeven met borden.
- Dagelijkse reizigers en gebruikers trekken vaak hun eigen plan. Een route die langer is dan noodzakelijk, zal door een groot deel van hen worden genegeerd. Dagelijkse voetgangers lezen bewegwijzeringsinformatie over het algemeen slecht. Om deze groep effectief te informeren over veranderingen in belangrijke looproutes moeten andere informatiedragers worden ingezet die een hogere attentiewaarde hebben (= die voor deze groep meer opvallen).
- Voetgangers die hier niet dagelijks komen, zullen bij het zoeken van hun weg meer gebruikmaken van bewegwijzeringsborden.

N.B. Bewegwijzering alleen is niet altijd voldoende om voetgangers hun weg te laten vinden. Daarnaast is (bijvoorbeeld bij grote veranderingen in looproutes) soms aanvullende informatie nodig in de vorm van persoonlijke ondersteuning ter plaatse, leaflets en dergelijke. Deze aanvullingen maken onderdeel uit van de communicatiemiddelen in het kader van de Nota Bouwputcommunicatie.

Functie

- Goede bewegwijzering is een instrument om de bereikbaarheid (en veiligheid) in het Stationsgebied voor voetgangers tijdens de bouw te bevorderen.
- Goede bewegwijzering zorgt voor een vlotte doorstroming van voetgangers en draagt eraan bij dat het Stationsgebied ook tijdens de bouw 'normaal' kan worden gebruikt.
- Goede bewegwijzering draagt bij aan: korte looplijnen en begrijpelijke routes aansluitend op de belangrijkste bestaande voetgangersroutes.

Algemene kenmerken

- Bewegwijzering bevindt zich in het openbare/publiek toegankelijke gebied.
- Bewegwijzering stelt voetgangers in staat een voor hen persoonlijk logische, korte route door het gebied te kiezen om op de plaats van bestemming te komen.

- Bewegwijzering geeft op cruciale punten in de route (op die plaatsen waar mensen gaan twifelen) informatie waarmee voetgangers hun weg kunnen vervolgen. Op plaatsen waar sprake is van een goed overzicht en de route logisch is (waar mensen dus niet twifelen) is geen bewegwijzering nodig.
- Effectieve bewegwijzering vergt een gebiedsoverkoepelend systeem waarbij de diverse informatiedragers (over het algemeen bordjes) op elkaar zijn afgestemd. Op elkaar afgestemde informatiedragers sluiten steeds goed op elkaar aan, zowel in inhoud, vormgeving als plaatsing. Zo wordt geborgd dat voetgangers deze informatie ook als zodanig herkennen en gebruiken.

7.1 VORMGEVING

De bewegwijzering wordt gebiedsoverstijgend ingevuld. Herkenbaarheid is daarbij de belangrijkste randvoorwaarde: alleen als de bordjes er steeds op dezelfde manier uitzien, zullen voetgangers deze gaan herkennen. De afzender is voor de ontvangers (de voetgangers) veel minder relevant dan de logische opbouw van de informatie. In de praktijk betekent dit, dat zij naar dergelijke bordjes zullen zoeken op die plaatsen waar ze twifelen over het vervolg van hun route, of waar zij een keuze moeten maken. Door op verschillende plekken (bijvoorbeeld als gevolg van een wisselend eigenaarschap) te veranderen van vormgeving maken we van het Stationsgebied al snel een zoekplaatje. Daarom kiezen we voor één bewegwijzeringsysteem voor het hele gebied.

Twee niveaus

We kiezen voor twee niveaus in de bewegwijzering voor voetgangers:

- a. (Basis)bewegwijzering voor voetgangers die hier niet bekend zijn: vormgeving conform de stationsbewegwijzering.
- b. Additionele bewegwijzering voor de dagelijkse voetgangers met een hogere attentiewaarde (en daarmee een andere vormgeving).

A. (Basis)bewegwijzering

Op alle Nederlandse stations wordt gebruikgemaakt van dezelfde bewegwijzering: blauwe borden met witte letters. De ANWB maakt voor de bewegwijzering voor automobilisten gebruik van een vergelijkbare vormgeving. Dergelijke borden zijn daarmee voor veel mensen direct herkenbaar. Daarnaast is gebleken dat de combinatie blauwe achtergrond met witte letters effectief is: opvallend genoeg en goed leesbaar.

ProRail is eigenaar van de stationsbewegwijzering. De spoorbouwmeester bewaakt dit zogenoemde 'spoorbeeld'. Een andere vormgeving van de bewegwijzering in het station is vanuit ProRail niet bespreekbaar. Deze partij houdt (vanuit haar landelijke betrokkenheid) vast aan het spoorbeeld in het station.

Om de bewegwijzering voor de niet dagelijkse voetgangers herkenbaar te houden, adviseren we daarom aan te sluiten bij deze bekende (en effectieve) vormgeving. Dit betekent overigens niet dat ook voor dezelfde uitvoeringsvorm moet worden gekozen.

B. Additionele bewegwijzering voor de dagelijkse voetgangers

Voor de dagelijkse voetgangers moet een meer opvallende vormgeving worden gekozen. Deze groep meent dat ze voldoende bekend zijn en is niet actief op zoek naar bewegwijzeringinformatie. Door ervoor te zorgen dat zij tijdig worden geattendeerd op grote veranderingen in de looproutes, voorkomen we dat grote groepen voetgangers fout lopen. Daarvoor zijn opvallende, vaak grotere borden en soms ook additionele communicatiemiddelen (als persoonlijke begeleiding op cruciale punten, fysieke afzettingen, leaflets) nodig.

Voor de aanvullende bewegwijzering voor de dagelijkse voetgangers wordt, door de POS in samenwerking met de werkgroep Communicatie, een alternatieve vormgeving ontwikkeld.

De keuze tussen basis- of aanvullende bewegwijzering wordt bepaald door de mate van verandering en de invloed daarvan op de voetgangers: bij grote veranderingen in de looproutes voor grote groepen voetgangers wordt altijd gekozen voor beide soorten bewegwijzering.

7.2 PROCES EN AFSPRAKEN

- Bewegwijzering is een gezamenlijk communicatiemiddel dat een overkoepelende, gebieds-brede aanpak vergt. De aanpassingen in de bewegwijzering als gevolg van de bouw voldoen aan de afspraken en kwaliteitseisen uit deze richtlijn.
- De POS zorgt, op verzoek van de partners, dat er een overkoepelende bewegwijzering voor het Stationsgebied komt en dat deze up-to-date wordt gehouden.
- De POS zet, in samenwerking met de werkgroep Communicatie, een gespecialiseerd adviesbureau in dat een gebiedoverstijgend plan van aanpak maakt en adviseert over de bewegwijzering bij ruimtelijke veranderingen.
- De POS financiert de bewegwijzering vanuit een gezamenlijk budget waaraan de partners een vooraf vastgesteld percentage/bedrag per jaar bijdragen.
- Projecten informeren de POS tijdig over ruimtelijke veranderingen die gevolgen kunnen hebben voor de bewegwijzering. Op advies van de externe adviseur besluit de POS vervolgens tot de inzet van aangepaste bewegwijzering.

7.3 KWALITEITSEISEN

1. Wanneer toepassen

- Bewegwijzering wordt daar aangebracht waar voetgangers een keuze in hun route moeten maken, of waar deze informatie nodig is om hen het helpen bij het vinden van hun weg.
- Nieuwe (basis)bewegwijzering wordt zo kort mogelijk voor de daadwerkelijke ruimtelijke verandering aangebracht. Nieuwe, aanvullende bewegwijzering kan ook de functie van een voorwaarschuwing hebben en daarom voor de grote ruimtelijke verandering worden aangebracht om voetgangers te attenderen op de komende wijziging in de looproute.

2. Locaties en aantallen

- Locaties en aantallen bewegwijzeringsborden worden vastgesteld na advies van de externe adviseur.
- De plaatsing van bewegwijzering wordt zonodig vooraf door de POS afgestemd met de bouwprojecten. Daarbij wordt met name overlegd over ophangmogelijkheden.

3. Ophanghoogte

- Bewegwijzering wordt altijd zo hoog opgehangen dat mensen zich daar niet aan kunnen stoten.
- Borden met een speciale leesafstand kunnen hoger worden opgehangen (denk aan borden boven een (rol)trap of boven een ingang). Vooraf wordt bepaald waar de borden worden aangebracht en wat de consequenties zijn van de ophanghoogte voor de invulling van het bord.

4. Verlichting

- Indien nodig kunnen bewegwijzeringsborden worden verlicht. De keuze om over het gaan tot verlichting is afhankelijk van het advies van de externe adviseur en de eventuele (on)mogelijkheden ter plaatse.
- Bij de keuze om borden te verlichten wordt rekening gehouden met de technische mogelijkheden/beperkingen en de consequenties voor het onderhoud. Verlichting die vaak kapot is, doet meer kwaad dan goed voor de uitstraling.

5. Onderhoud en schoonmaak

- De POS is verantwoordelijk voor het onderhoud (up-to-date houden, schoonmaak en herstellen) van de bewegwijzering. De POS controleert ten minste eenmaal per week of nog aan de kwaliteitseisen wordt voldaan. Bouwers informeren de POS als zij beschadigingen constateren.

8. BEZOEKEN AAN DE BOUWPLAATS

8.1 WAAROM BEZOEKEN AAN DE BOUWPLAATS?

Bouwprojecten spreken veel Nederlanders aan. Technische hoogstandjes in de bouw trekken veel publiek. In ons land heerst nog altijd een bouwcultuur: mensen vinden het mooi om grootse werkzaamheden te zien en praten daar ook graag over. Hoe vaak zie je aan de rand van een bouwplaats niet de traditionele oudere mannen staan? En ontwikkelingen op een belangrijke plek in het land als het Stationsgebied Utrecht zijn voor bijna iedereen, ten minste op hoofdlijnen, interessant.

Zeker de mensen met enige interesse in de bouw zullen meer willen weten over de werkzaamheden in het Stationsgebied. Het Informatiecentrum maakt hen feitelijk nog nieuwsgieriger: wat gebeurt er nu echt? Gaat het lukken met al die technische ingewikkelde projecten? Hoe voer je al die technische hoogstandjes in de praktijk uit?

Bezoeken aan bouwplaatsen (ook wel hard-hat-tours genoemd) zijn een goed middel om in deze informatiebehoefte te voorzien. Zulke bezoeken bieden kansen, bijvoorbeeld op het vlak van draagvlak en imago(verbetering): geïnteresseerden die de gewenste informatie hebben gekregen, zullen in veel gevallen een positief beeld overhouden. Voor negatieve aspecten hebben zij vaak meer begrip. Bezoeken aan de bouw kunnen daarmee positief bijdragen aan de manier waarop de buitenwereld over de ontwikkelingen in het Stationsgebied denkt. Enthousiaste mensen kunnen tegenwicht bieden aan de notoire tegenstanders.

Kosten en baten

Ervaring leert dat dit soort bezoeken weliswaar nuttig, maar zeer arbeidsintensief zijn. Bezoeken aan de bouwplaats kunnen veel goodwill opleveren, maar vergen ook veel aandacht, bijvoorbeeld met het oog op de veiligheid van de bezoekers en de privacy van de bouwvakkers. Hinder voor de bouw en gebrek aan ruimte zijn veel gehoorde argumenten om geen bezoeken aan de bouwplaats toe te staan. Bouwers staan er vaak een beetje dubbel tegenover: aan de ene kant geven bezoekers hinder, anderzijds zijn juist de werknemers vaak erg trots op hun project en willen zij dat graag aan anderen laten zien.

Afwegingen

- Maak gebruik van de imagokansen van het bezoek aan de bouwplaats: laat mensen toe.
- Creëer bezoekmogelijkheden voor verschillende doelgroepen: eigen medewerkers, relaties en het algemene (geïnteresseerde) publiek.
- Organiseer bezoeken zo dat de belasting voor projecten en bouwplaatsen beperkt blijft.
- Organiseer bezoeken zo dat de veiligheidsrisico's beperkt blijven.
- Zorg voor een gezamenlijke aanpak (alle bouwprojecten doen mee).
- Leg de uitwerking en realisatie zoveel mogelijk in handen van het Informatiecentrum.
- Laat de werkgroep Communicatie voor "hard-hat-tours" een gezamenlijke aanpak opstellen.

Bezoekvarianten

- A. Bezoeken voor eigen relaties aan de eigen bouwplaats, op verzoek van projecten zelf.
- B. Bezoeken voor relaties van de projecten zelf, aan eigen en andere bouwplaatsen.
- C. Open dagen voor geïnteresseerd publiek (1-2 maal per jaar op alle bouwplaatsen).
- D. Bezoeken aan bouwplaatsen voor groepen via het Informatiecentrum.
- E. Virtueel 'bezoek' van geïnteresseerden via uitzichtpunten en/of webcams.

Bezoekvarianten		Voordelen	Nadelen
A	Bezoeken voor eigen relaties aan de eigen bouwplaats, op verzoek van projecten zelf.	<ul style="list-style-type: none"> - Kost weinig geld en tijd. - Veel rust op de bouwplaats. - Relatief weinig rompslomp (alleen intern project). 	<ul style="list-style-type: none"> - Alleen intern. - Laat externe kansen liggen (imago en begrip).
B	Bezoeken voor relaties van de projecten zelf, aan eigen en andere bouwplaatsen.	<ul style="list-style-type: none"> - Kost weinig geld en tijd. - Veel rust op de bouwplaats. - Intern meer kennis en begrip (inzicht in de projectbreedte). 	<ul style="list-style-type: none"> - Meer interne organisatiekracht nodig. - Laat kansen voor het publiek liggen (imago en begrip).
C	Open dagen voor geïnteresseerd publiek (1-2 maal per jaar op alle bouwplaatsen).	<ul style="list-style-type: none"> - Overzichtelijk in tijd en geld, kan groots worden aangepakt. - Rust op de bouwplaatsen (bezoeken in weekeinde of bouwvak). - Publiciteit vooraf nodig (free publicity). Biedt extra imagokansen. 	<ul style="list-style-type: none"> - Laat kansen voor bezoeken van relaties liggen. - Geen kansen bijvoorbeeld voor groepen van het informatiecentrum of relaties.
D	Bezoeken aan bouwplaatsen voor groepen via het Informatiecentrum.	<ul style="list-style-type: none"> - Meer geïnteresseerden krijgen meer informatie en worden daarvoor meer 'ambassadeur'. - Kostenbesparend door inzet medewerkers Informatiecentrum. 	<ul style="list-style-type: none"> - Vergt relatief veel tijd en geld. - Geeft relatief veel onrust op de bouwplaatsen. - Geen speciale mogelijkheden voor relaties.
E	Virtueel 'bezoek' van geïnteresseerden via uitzichtpunten en/of webcams.	<ul style="list-style-type: none"> - Iedere geïnteresseerde kan een kijkje nemen. - Vergt weinig tijd (mensen kijken op eigen houtje). 	<ul style="list-style-type: none"> - Geeft relatief veel onrust op de bouw (wel geconcentreerd). - Vergt investering. - Mogelijk privacy (en veiligheids)discussie bij webcams.

8.2 CRITERIA EN RANDVOORWAARDEN

Het voert te ver om in het kader van deze richtlijn in detail uit te werken hoe bezoeken aan de bouwplaats eruit moeten zien. Dat zal in de praktijk moeten gebeuren, zodra de eerste interessante bouwplaats beschikbaar is. Onderstaand geven we een overzicht van de belangrijkste criteria en randvoorwaarden.

1. Interessante bouwplaats

- Het eerste criterium voor een bezoek aan de bouwplaats is dat er voldoende informatie is, die niet op een andere (voor de bouw minder belastende manier) te verkrijgen is. Een excursie moet meerwaarde bieden boven andere communicatiemiddelen.
- Bezoeken aan de bouwplaats moeten nooit vanuit een marketinggedachte worden ingezet: het gaat niet om de profilering van de organisatie die bouwt (dat kan ook op een andere manier gebeuren), maar om het geven van relevante achtergrondinformatie, waardoor de bezoeker een completer en beter beeld van de werkzaamheden krijgt.
- Door meer dan één bouwplaats te bezoeken, kan de context van die individuele bouwplannen worden belicht: waar gaat het om in het Stationsgebied. Door een verbinding te leggen met het Informatiecentrum (waar rond de maquette het totaalplan wordt uitgelegd) is deze doelstelling geborgd.

2. Omvang van de groep

- Bij het bepalen van de omvang van de groep is bepalend hoeveel fysieke ruimte er op het bouwterrein beschikbaar is.
- De omvang van de groep wordt daarnaast vooral bepaald door het bereik van de rondleider: hoeveel mensen kan deze mondeling (verstaanbaar) informeren. Over het algemeen ligt de grens zonder hulpmiddelen op ca. 10-15 mensen. In grotere groepen gaat een deel van de informatie verloren en raken bezoekers onderling aan de praat. Met hulpmiddelen (geluidsapparatuur: microfoon en oortjes), of met meer rondleiders, kan de groep groter zijn.

3. Veiligheid (voor bezoekers)

- Bezoeken aan een bouwplaats zijn niet risicoloos, zeker niet als deze plaatsvinden tijdens de bouw zelf. Dat kan een overweging zijn om dergelijke bezoeken alleen buiten de normale werktijden te laten plaatsvinden: in de weekeinden, aan het eind van de middag, of incidenteel via Open Dagen.
- Ook buiten werktijd kunnen zich problemen voordoen. Een bouwplaats is immers minder netjes en overzichtelijk dan het openbaar gebied. Losliggend materiaal, ongelijke vloeren en smalle doorgangen kunnen risico's met zich meebrengen. Voordat besloten wordt een bouwplaats open te stellen voor het publiek moet daarom altijd eerst grondig worden bezien of dat verantwoord is. Zonodig moeten maatregelen ter verbetering worden genomen, of moet van een bezoek worden afgezien totdat een bepaald veiligheidsprobleem is opgelost.
- Zowel de organisator als de bezoekers moeten zich realiseren dat aan een dergelijk bezoek een zeker risico verbonden kan zijn. De organisator moet zorgen dat de fysieke en materiële (schade aan kleding) risico's zo klein mogelijk zijn, maar de deelnemers wel wijzen op het feit dat risico's niet helemaal uit te sluiten zijn. Veel bouwplaatsen laten bezoekers dan ook vooraf tekenen dat zij de bouwer/organisator vrijwaren voor eventuele claims bij schade of

letsel. Daarmee sluit je als organisatie echter niet alle financiële risico's uit. Zorg daarom voor een passende verzekering.

- De meeste bouwplaatsen vergen goede beschermende kleding (vestjes, helmen, brillen en/of veiligheidsschoenen in verschillende maten). Dat vergt een investering, maar loont de moeite. Niet alleen verkleint het de fysieke risico's, ook zorgt een dergelijke uitmontering ervoor dat de groep opvalt in het Stationsgebied. Dat kan draagvlak- en imagobevorderend zijn.
 - Begeleid de mensen goed: laat bezoekers nooit alleen over de bouwplaats dwalen. Maak een vaste route en houd in de gaten dat de groep bij elkaar blijft.
4. Privacy (voor bouwers)
- Privacy is soms een lastig thema, dat vaak oneigenlijk wordt gebruikt. Bouwvakkers houden vaak in eerste instantie niet van die 'vreemde snoeshanen' die hen 'op de vingers komen kijken' (en dan misschien dingen zien die niet helemaal goed gaan). In de praktijk blijkt echter vaak, dat als het eenmaal zover is en de bouwer een beetje aan die vreemden gewend is, dat zij het eigenlijk wel heel leuk vinden. Bouwvakkers zijn meestal trots op hun werk en vertellen daar graag over. Het loont dan ook de moeite in alle rust naar dit thema te kijken en bij twijfel bijvoorbeeld een pilot-periode voor te stellen, waarin een en ander kan worden uitgetoet.
5. Inrichting bouwplaats
- Bezoeken aan de bouwplaats vergen een goed ingerichte bouwplaats. Met name de looproutes en plaatsen waar kan worden stilgestaan vergen aandacht: is daar voldoende ruimte? Hoeveel mensen kunnen daar staan/lopen? En hoeveel mensen krijgen een goed zicht op de feitelijke bouw? Bepaal aan de hand van de ruimte/veiligheid op de bouwplaats en de interessante locaties een logische, goed beloopbare route door de bouwplaats.
 - Daarnaast moet aandacht worden besteed aan afzettingen (waar mogen bezoekers niet komen) en afscherming van risicovolle plekken.
6. Rol medewerkers Informatiecentrum
- De medewerkers van het Informatiecentrum kunnen een belangrijke rol vervullen in de bezoeken aan de bouwplaats. Zij hebben immers een goed en actueel overzicht over de werkzaamheden. Zij ontvangen dagelijks groepen en zijn dus gewend vragen van buitenstaanders te beantwoorden.
 - Medewerkers van het Informatiecentrum kunnen deze rol alleen vervullen als alle projecten en bouwers daarmee instemmen. Zij komen immers met groepen op het terrein van een ander. Projecten en bouwers moeten er voor zorgen dat de rondleiders goed op de hoogte blijven van de laatste ontwikkelingen in het project en op het bouwterrein, alleen dan kunnen zij hun werk goed doen.
7. Uitzichtpunten en webcams
- Voor bouwprojecten waar (regelmatige) bezoeken geen optie zijn, kunnen andere middelen worden ingezet: uitzichtpunten en/of webcams.

- Uitzichtpunten zijn vaste plaatsen waar vandaan geïnteresseerden een goed zicht hebben op (een deel van) een bouwput. Zo'n punt kan bijvoorbeeld bestaan uit een container voor bouwmaterialen die is voorzien van een trap en een constructie waardoor mensen op het 'dak' kunnen staan. Voorzie de container van een stevig hek rondom, waar informatieborden op zijn aangebracht en je hebt een gemakkelijke 'virtuele' bezoekmogelijkheid. Voordeel is dat er voor uitzichtpunten over het algemeen geen begeleiding nodig is. Er zijn echter ook nadelen: er zijn niet altijd goede plekken te vinden voor uitzichtpunten (geen ruimte voor een container of andere constructie van waaraf je ook nog iets kunt zien) en het vergt meestal een flinke initiële investering en een vergunning om zo'n plek te maken.
- Webcams zijn meestal eenvoudiger te installeren en vergen tegenwoordig een relatief lage investering. Ze zijn echter wel kwetsbaar en vaak is er betrekkelijk weinig interessants te zien. Daarvoor is het beeld te klein (van veraf), of te smal (van dichtbij) en het werk verloopt over het algemeen (te) langzaam om echt ontwikkelingen te kunnen zien.
- Webcams zijn met name geschikt voor bijzondere plekken waar je anders niet bij kunt komen en voor technisch ingewikkelde processen.
- Webcams kunnen bijvoorbeeld worden uitgelezen in het Informatiecentrum en via de website.
- Voordat wordt ingegaan tot de inzet van webcams, moet ook aandacht worden besteed aan thema's als privacy en veiligheid (gevaar voor aanslagen).

9. KUNST EN CULTUUR IN DE BOUWPUT

Bouwen veroorzaakt rommel en maakt het Stationsgebied onoverzichtelijk en minder aantrekkelijk. Kunst- en cultuurtoepassingen kunnen een bijdrage leveren aan het aantrekkelijk houden van het Stationsgebied tijdens de bouw. De uitstraling kan verbeteren door het toepassen van kunst en cultuur in verschillende vormen.

We maken we onderscheid in:

- Kunst- (en culturele) objecten.
- Kunst- (en cultuur)manifestaties.

9.1 KUNST- (EN CULTURELE) OBJECTEN

Gerichte inzet van kunst- en/of culturele objecten biedt kansen om de beleving van het publiek op bepaalde plekken in het Stationsgebied aanzienlijk te verbeteren. Door de bouw worden plekken immers niet alleen onoverzichtelijker en rommeliger, maar vaak ook minder interessant en soms zelfs eenvormiger/saaier. Aan een bouwhek is op zichzelf bijvoorbeeld niet zoveel te zien.

Op specifieke plekken kunnen dergelijke objecten de uitstraling tijdens de bouw verbeteren door toevoeging van een nieuw element dat de aandacht van het publiek vraagt. Maar niet alle plekken zijn daar geschikt voor. De keuze voor het al dan niet inzetten van kunst- en/of culturele objecten is met name afhankelijk van de mogelijkheden die de resterende openbare ruimte biedt. Voorop staat altijd dat de huidige functies in het gebied en de bouw er geen hinder van mogen ondervinden. En dat het object moet iets toevoegen aan de openbare ruimte, dat voor de voetgangers interessant kan zijn.

De toepassing van kunstobjecten in een gebied waar wordt gebouwd is niet eenvoudig. Kunstobjecten zijn in de meestal kostbaar en kwetsbaar. Tijdens de bouw gaat er nog wel eens iets mis waardoor dergelijke objecten beschadigd kunnen raken. We adviseren dan ook (erg) spaarzaam om te gaan met de toepassen van kunstobjecten.

Wel is het denkbaar om op speciale plekken kunstobjecten toe te passen die speciaal voor het Stationsgebied worden gemaakt (denk bijvoorbeeld aan het beschilderen van een blinde muur). Vooraf moet dan wel met de kunstenaar worden besproken wat de risico's voor het kunstwerk kunnen zijn. Dan is het goed denkbaar dat er kunstenaars zijn die juist in deze plek en in het feit dat er wordt gebouwd een extra uitdaging zien.

Naast de kunstobjecten met een grote "K" (de formele kunst) is het naar onze mening juist tijdens de bouw goed mogelijk ruimte te gebruiken voor meer culturele objecten, bijvoorbeeld van de hand van semi-professionals. Deze objecten zijn over het algemeen minder kostbaar dan formele kunstobjecten en daarmee nemen ook de risico's bij beschadigingen af. Culturele objecten kunnen uiteenlopen van muurschilderingen van leerlingen van een lokale school, tot sculpturen van deelnemers van een lokale art-class.

Financiering en samenwerking

De bouw kent speciale budgetten voor kunsttoepassingen: in Utrecht is 0,75% van de bouwsom van openbare werken gereserveerd voor kunst in de bouwput.

We adviseren de POS om samenwerking te zoeken met andere partijen (fondsen, stichtingen, musea, muziekinstellingen en dergelijke) die in Utrecht actief zijn op het terrein van kunst en cultuur. Een dergelijke samenwerking biedt kansen voor extra budget of een beter resultaat. Daarbij is het van belang ook de kennis en ervaring van de DMO, afdeling Culturele Zaken, te benutten. Het projectbureau Leidsche Rijn heeft de kunst aanpak via de DMO ondergebracht bij Beyond. De organisatievorm die in Leidsche Rijn is gekozen, is naar onze mening ook kansrijk voor het Stationsgebied Utrecht.

Proces en afspraken

- De POS is verantwoordelijk voor de inzet van kunst- en culturele objecten tijdens de bouw, op verzoek de betrokken partijen.
- De POS onderhoudt vanuit deze opdracht de contacten met een extern adviesbureau. Een dergelijk gespecialiseerd adviesbureau kan vaststellen waar zulke objecten het gewenste effect kunnen hebben en waar zulke toevoegingen overbodig of niet haalbaar zijn. Zo'n bureau kan daarnaast de POS adviseren welke kunstenaars of semi-professionals kunnen worden benaderd en de contacten met de makers leggen en onderhouden.
- De POS financiert de inzet van kunst- en culturele objecten vanuit een algemeen budget (in Utrecht 0,75% van de bouwsom van openbare werken) en zoekt in overleg met de externe adviseur, naar aanvullende subsidiemogelijkheden.
- Locaties voor kunst- en culturele objecten worden door de POS in nauw overleg met de externe kunstadviseur, de bouwetheticus en de werkgroep Communicatie vastgesteld. De bouwregisseur overlegt vervolgens met de bouwers over de inzet van dergelijke objecten. Uitgangspunt is het bieden van een interessante omgeving in combinatie met het beperken van de visuele onrust door de bouw.

Criteria en randvoorwaarden⁵

1. Algemene criteria

- Ruimte: is er ruime beschikbaar in de openbare ruimte voor toepassing van een kunst of cultureel object zonder negatief effect voor bijvoorbeeld de loopstromen of de huidige functies.
- Effect: draagt een kunst- of cultuurobject bij aan de uitstraling van de openbare ruimte.
- Zichtbaarheid: kan het object door voldoende mensen worden waargenomen.
- Houdbaarheid: blijft deze plek gedurende langere tijd in tact, of wordt deze op korte termijn als gevolg van de bouw weer veranderd.
- Onderhoud: blijft het object ook in een bouwput langere tijd in goede staat en is het eenvoudig schoon te maken.
- Kwetsbaarheid: is het kunstwerk bestand tegen de bouwwerkzaamheden en het grote aantal mensen dat zich in het gebied bevindt.

⁵ De lijst criteria en randvoorwaarden is zeker niet uitputtend. De lijst is met name vanuit het perspectief van de bouw opgesteld. Hierin zijn slechts enkele criteria en randvoorwaarden vanuit de kunst- en cultuurobjecten zelf opgenomen. Een meer uitputtende lijst moet in nauw overleg met de externe kunst/cultuur adviseur worden opgesteld.

2. Wanneer toepassen

- Kunst- en culturele objecten worden alleen toegepast als ze een positieve bijdrage leveren aan de uitstraling van een plek en geen hinder veroorzaken voor het normale gebruik of de bouw.

3. Locaties

- De locatie voor het kunst- of cultuurobject moet zodanig zijn dat de hinder voor de dagelijkse gebiedsfuncties en de bouw beperkt blijft.

4. Onderhoud en schoonmaak

- De POS is verantwoordelijk voor het onderhoud en de schoonmaken van de geplaatste kunst- en culturele objecten in de openbare ruimte. De POS controleert ten minste eenmaal per week of nog aan de kwaliteitseisen wordt voldaan. Bouwers informeren de POS als zij beschadigingen constateren.

9.2 KUNST- (EN CULTUUR)MANIFESTATIES

Kunst- en cultuurmanifestaties (in de Nota Bouwputcommunicatie aangeduid met de term “Extra’s”) zijn onderwerpen die niet direct noodzakelijk zijn vanuit de voortgang van de bouw, maar die het gebied tijdens de bouw wel interessanter en aantrekkelijker maken. Soms zullen manifestaties wel op de een of andere manier een link naar de bouw of het gebied hebben, maar ook dat is niet per sé noodzakelijk. Soms biedt de bouwput de manifestatie alleen een ‘podium’: zoals een ballet of concert in de bouwput. Voorbeelden van dergelijke, gelieerde manifestaties: lichtshow met bouwkransen, tentoonstelling van het Stationsgebied door de jaren heen.

Dergelijke manifestaties bieden de mogelijkheid om het Stationsgebied tijdens de bouw weer eens van een heel andere kant te bezien. Dat kan helpen bij het ontwikkelen en behouden van draagvlak voor de bouwwerkzaamheden. Positieve berichtgeving en succesvolle manifestaties bieden een kans voor verbetering van het gebiedsimago. Ook dat kan bijdragen aan de uitstraling van het Stationsgebied tijdens de bouw.

Onder kunst- en cultuurmanifestaties vallen bijvoorbeeld: tentoonstellingen, voorstellingen, concerten, festivals, shows en dergelijke. Het gaat steeds om bijeenkomsten voor grote(re) groepen mensen tegelijkertijd. De looptijd kan uiteenlopen van enkele uren tot enkele weken of soms zelfs langer.

Kunst- en cultuurmanifestaties kunnen mensen naar het Stationsgebied trekken die daar normaal gesproken niet komen en de meer dagelijkse bezoekers een heel andere kijk geven op (een deel van) dit gebied in bouw. Ook voor de Utrechters in brede zin kunnen dergelijke manifestaties meerwaarde bieden.

Proces en afspraken

- In de werkgroep Communicatie worden afspraken gemaakt over het type extra’s of manifestaties dat op een bepaald moment binnen het Stationsgebied wordt ingezet.
- Alle partijen binnen het samenwerkingsverband kunnen zich inzetten om een extra te organiseren. Over het algemeen zal daarvoor een samenwerkingsverband tussen de POS en een of meer andere partijen worden gevormd.

- De betrokken partijen maken afspraken over de manier van aanpak en uitvoering van de manifestatie. Ook de financiering wordt gezamenlijk opgepakt.
- Locaties voor kunst- en cultuurmanifestaties worden door de POS en/of een of meer van de partners in nauw overleg met de werkgroep Communicatie vastgesteld.

Keuze van thema's

- Kies vanuit de werkgroep Communicatie 1 tot 3 thema's waarbinnen een groot aantal potentiële doelgroepen vallen. Bij voorkeur thema's en onderwerpen waarmee een link kan worden gelegd met het Stationsgebied: infrastructuur en verkeer en vervoer, het einddoel, of de historie en toekomst van de plek. Of kies een thema dat juist vervreemdend kan werken: bijvoorbeeld een concert of ballet in de bouwput: dat zorgt voor extra aandacht voor de bouw.
- Door een aantal jaren dezelfde onderwerpen te kiezen, ontstaat consistentie en herkenbaarheid. Een nadeel kan zijn dat steeds min of meer dezelfde doelgroep wordt bereikt en eventuele andere, relevante groepen minder aan bod komen. Door steeds andere thema's te kiezen is die kans kleiner, nadeel daarvan is de beperking in de herkenbaarheid.
- Bij de keuze van de thema's kunnen de partners een belangrijke rol spelen. Wellicht kan het Stationsgebied meelopen in een bestaand sponsorproject, of kan in samenwerking met ondernemers of bewoners iets worden georganiseerd.

Criteria en randvoorwaarden

1. Algemene criteria

- Ruimte: is er ruime beschikbaar in de openbare ruimte of in een echte bouwput voor de organisatie van een kunst- of cultuurmanifestatie.
- Effect: draagt de kunst- of cultuurmanifestatie bij aan de uitstraling van de openbare ruimte.
- Zichtbaarheid en bereikbaarheid: biedt de manifestatie ruimte voor voldoende mensen.

2. Wanneer toepassen

- Kunst- en cultuurmanifestaties worden alleen georganiseerd als ze een positieve bijdrage leveren aan de uitstraling of het imago van het Stationsgebied en geen hinder veroorzaken voor het normale gebruik of de bouw.

3. Locaties

- De locatie voor de manifestatie moet zodanig zijn dat de hinder voor de dagelijkse gebiedsfuncties en de bouw door de manifestatie beperkt blijft.

4. Omvang en looptijd

- Bij het bepalen van de omvang van de manifestaties speelt in de eerste plaats mee hoeveel fysieke ruimte er in de openbare ruimte of op het bouwterrein beschikbaar is.

- De looptijd is met name afhankelijk van de manifestatie zelf (voor wie is deze bedoeld, wanneer is de doelgroep afdoende bereikt) en van de te verwachte hinder voor de bouw (manifestaties in de bouwvakantie leveren minder hinder op dan tijdens het hoogtepunt van de bouw zelf).
5. Onderhoud en schoonmaak
- De organiserende partijen zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor het onderhoud en de schoonmaak tijdens en na de manifestatie.

Het Stationsgebied **Utrecht vormt samen met de historische binnenstad het nieuwe centrum van Utrecht. Het herbergt dé railport van Nederland met een sleutelrol in de Randstad. Utrecht kiest voor een verruimd, levendig stadshart, verbonden met de omliggende wijken.**

Gemeente Utrecht

Projectorganisatie Stationsgebied

Bezoekadres: Gildenkwartier 193

Postbus 1273

3500 BG Utrecht

Telefoon 030 - 286 96 00

Fax 030 - 286 96 01

E-mail: stationsgebied@utrecht.nl

Internet: www.utrecht.nl/stationsgebied

Infocentrum

Hoe ziet het Stationsgebied er straks uit? Welke sfeer en uitstraling krijgt de stad? Hoe zit het met de bereikbaarheid? Waar komen woningen, winkels en kantoren? Loop eens binnen bij het Infocentrum (Gildenkwartier 193). Daar ziet u de toekomst van het Stationsgebied met eigen ogen. We organiseren ook ontvangsten voor groepen.

Website

Op www.utrecht.nl/stationsgebied vindt u alle actuele informatie over het Masterplan, inclusief foto's, tekeningen en impressies van het toekomstige Stationsgebied. Hoe ziet het nieuwe station eruit? Hoe verloopt de verbouwing van muziekcentrum Vredenburg? Surf naar de site voor actuele info of deel uw mening met anderen in een speciale rubriek.